

โครงการศึกษาลักษณะทางวนวัฒนวิทยาของพันธุ์ไม้ป่าพรุในจังหวัดนราธิวาส

ชรินทร์ สมานิ

งานป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาลักษณะทางวนวัฒนวิทยาของพันธุ์ไม้ป่าพรุในจังหวัดนราธิวาส ดำเนินการในปี 2530 – 2534 ในพื้นที่พรุจังหวัดนราธิวาส โดยศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของลำต้น เปลือก ใบ และเรือนยอด ลักษณะรูปทรงของลำต้น ประเภทของระบบราก ลักษณะของใบ ลักษณะของกาบฐานใบ สิ่งปกคลุมใบ ความอ่อนนุ่มและความแข็งเหนียวของใบ สีของใบ การเรียงตัวของเส้นใบ การออกดอก และผลของต้นไม้ ประเภทของดอก รูปร่างของเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย โครงสร้างของผล ชนิดของผล ลักษณะของเปลือกผล และลักษณะของเมล็ด ศึกษาสภาพแวดล้อมของต้นไม้การสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ การเจริญเติบโตของต้นไม้ ปัจจัยทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของต้นไม้แต่ละชนิด ทำการศึกษาพันธุ์ไม้จำนวน 9 ชนิด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ชมพูเสมีด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 50 ซม. ความสูง 20 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือกลมรีสูง 6 เมตร เป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป เป็นใบประกอบ ปลายใบเรียวกลม และพญาไม้ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 18-65 ซม. ความสูง 18-35 ซม. เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างกลมสูง 3-9 เมตร รากเป็นระบบรากฝอย ใบเป็นใบประกอบมีใบย่อย 2-7 คู่ ปลายใบเรียวแหลม พืชทั้ง 2 ชนิดพบในบริเวณป่าพรุซึ่งเป็นดินพีท มีน้ำท่วมปีละหลายเดือน เป็นไม้ชั้นบนของป่า 2) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดกลาง ได้แก่ รัก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 ซม. ความสูง 16 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว กาบออย มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 23 ซม. ความสูง 12 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวเป็นวงกลมรอบปลายกิ่ง ปลายใบเรียวแหลม แปรใบแดง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8-49 ซม. ความสูง 7.5-24 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือกลมรี รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป ปลายใบแหลม จอเกาะ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 35 ซม. ความสูง 12 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างกลม รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกัน ปลายใบแหลม พืชทั้ง 4 ชนิด พบในบริเวณป่าพรุซึ่งดินเป็นดินพีท มีน้ำท่วมขังเกือบตลอดปี เป็นไม้ชั้นกลางของป่า 3) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ได้แก่ มะกอกน้ำ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.6-2.5 ซม. ความสูง 2-2.1 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว ปลายใบแหลม เข้มใหญ่ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.3 ซม. ความสูง 1.3 – 3.2 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวสองข้างกิ่งแบบตรงเป็นคู่ๆ ปลายใบแหลม และโลด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 21-24 ซม. ความสูง 14-15 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงสูง รากเป็นระบบรากแก้ว ใบแตกเวียนรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว ปลายใบเรียวแหลม พืชทั้ง 3 ชนิดพบในบริเวณป่าพรุ ซึ่งเป็นดินพีท เป็นไม้ชั้นกลางของป่า

คำสำคัญ : พันธุ์ไม้ป่าพรุ นราธิวาส

หลักการและเหตุผล

ต้นไม้ที่ทำการศึกษาลักษณะทางวนวัฒนวิทยา กระจายอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าลุ่มน้ำบางนรา แปลง 1 และป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำบางนราแปลง 2 ในท้องที่อำเภอระแงะ อำเภอตากใบ อำเภอสู่ไหงป่าดี และอำเภอสู่ไหงโกลก ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ ทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่จังหวัด นานนกับชายฝั่งทะเล ดินในบริเวณป่าเป็นชุดดินนราธิวาส (Narathiwat Serrires) ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มดิน Peat and Muck Soils พีชพรรณที่ขึ้นอยู่มีมากมายหลายชนิด ขึ้นปะปน กันอยู่อย่างหนาแน่น ไมย่นต้นที่ขึ้นอยู่มี ตั้งแต่ขนาดใหญ่ลงไปจนถึงขนาดเล็ก ทั้งไม้อ่อนบวม ไม้อ่อนกลาง ไม้อ่อนล่าง ไม้อ่อนหนุม และกล่าไม้ บริเวณพื้นที่ ป่ามีพืชตระกูลปาล์ม พืชล้มลุก และเฟิร์นขึ้นอยู่เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย และมีเถาวัลย์หลายชนิดเลื้อยพันต้นไม อยู่ประปราย ในรอบ 28 ปีที่ผ่านมา (จำลอง และคณะ, 2531) ปริมาณน้ำฝนตลอดปีกระจายอยู่ในช่วง 1,234 - 3,613 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตกตั้งแต่ 147-206 วัน ความเร็วลมสูงสุด 65 กม./ชั่วโมง อุณหภูมิของ อากาศผันแปรอยู่ในช่วง 17.9-9.38.5 องศาเซลเซียส และมีความชื้นสัมพัทธ์ตั้งแต่ 76 - 92% การศึกษา ลักษณะทางวนวัฒนวิทยาของพันธุ์ไม้ป่าพรุในจังหวัดนราธิวาส ดำเนินการเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของต้นไม้ การสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ การเจริญเติบโตของต้นไม้ ปัจจัยทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของต้นไม้ แต่ละชนิด เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาชนิดพันธุ์ไม้ในพื้นที่ป่าพรุต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

1. อุปกรณ์

- 1.1 อุปกรณ์ในการวัดขนาดแปลง
- 1.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2. วิธีการ

2.1 ทำการสำรวจป่าเพื่อเลือกต้นไม้ตัวอย่างที่มีขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่ต้นที่มีขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระยะ กล้าจนถึงต้นที่มีขนาดใหญ่จำนวน 9 ชนิดๆ ละ 5 ต้น คือ รัก กาบอ้อย มะกอกน้ำ ชมพูเสม็ด แปงูใบแดง จอ แกะ พญาไม เข้มใหญ่ และโลด

2.2 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของลำต้น รูปทรงของเรือนยอด ลักษณะการแตกราก ประเภทของ ระบบราก ลักษณะการเรียงตัวของใบรอบกิ่ง ลักษณะการประกอบเขาเป็นใบ รูปร่างของใบ ลักษณะขอบใบ ลักษณะฐานใบ ลักษณะปลายใบ สิ่งปกคลุมใบ ความอบอุ่นและความแข็งแรงเหนียวของใบ การเรียงตัวของเส้นใบ ระยะเวลาที่ต้นไม้ออกดอกและผล ประเภทของดอก การเรียงตัวของกลีบดอก รูปร่างของกลีบดอก ชนิดของ กลีบรองดอกรูปร่างของเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย โครงสร้างผล ชนิดผลลักษณะของเปลือกผล และลักษณะ ของเมล็ดของต้นไม้ตัวอย่างแต่ละชนิด

2.3 วางแปลงตัวอย่างขนาด 20x20 เมตร รอบต้นไม้ตัวอย่าง บันทึกชนิดไม้ จำนวนต้นของไม้แต่ละ ชนิดที่ขึ้นอยู่ในแปลงตัวอย่าง

2.4 วัดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นที่ระดับดิน ที่ระดับ 1.30 เมตร และที่ระดับใต้กิ่งกึ่งแรก วัด ความสูงทั้งหมด ความสูงถึงกิ่งกึ่งแรก ความสูงของเรือนยอด ความกว้างของเรือนยอดและรัศมีของรากที่แผ่ กระจายออกไปจากโคนต้นของต้นไม้ตัวอย่างทุกต้น

2.5 สํารวจและบันทึกขอมูลที่เกิดขึ้นกับต้นไม้แต่ละชนิด ซึ่งเกิดจากโรค แมลง ไฟลามนุษย์ และสัตว์ และสภาพป่าที่ต้นไม้แต่ละชนิดขึ้นอยู่

2.6 สํารวจและบันทึกขอมูลการใช้ประโยชน์ไม้แต่ละชนิดของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบๆ ป่าว่าไม้ชนิดนั้น มีลักษณะพิเศษอย่างไรบ้าง และสามารถให้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ชมพูเสมีด และ พญาไม้

1.1 ชมพูเสมีด (*Aglaia ruvigiosa* (Hiern.) Pannell.)

ชมพูเสมีด เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 50 ซม. ที่ระดับดิน 30 ซม. ที่ระดับความสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 20 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรก ความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 20 เมตร ความสูงกิ่งสดกิ่งแรก 14 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือกลมรีสูง 6 เมตร กว้าง 8 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว โคนต้นแตกพุ่มงเล็กน้อย เปลือกหนา 1 ซม. เปลือกชั้นนอกแห้ง เปราะบางมาก หนาเพียง 0.2 มิลลิเมตร ด้านนอกมีสีขาวค่อนข้างเหลืองด้านในมีสีเหลืองปนส้ม เปลือกชั้นกลางเป็นเส้นใยหยาบๆ สีน้ำตาลปนส้ม หนา 5-8 มิลลิเมตร มียางสีเหลืองค่อนข้างขาวเหลืองชั้นในเป็นแผ่นเยื้องบางๆ สีเหลืองค่อนข้างขาว เนื้อไม้แข็ง เนื้อหยาบสีน้ำตาลปนเหลือง

ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป เป็นใบประกอบ แกนกลางยาว 50-80 ซม. มีใบย่อย 8-12 คู่ เรียงสองข้างแกนกลางแบบกึ่งตรงกันข้าม แต่ละใบห่างกัน 3-5 ซม. แผ่นใบมีรูปร่างรี หรือรูปขอบขนานกว้าง 5-9 ซม. ยาว 17-29 ซม. ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวปนเหลือง ขอบใบเรียบฐานใบเป็นรูปลิ้ม ปลายใบเรียวกลม ผิวใบ เส้นกลางใบ และเส้นใบ มีขนาดเล็กสั้น ๆ อ่อนนุ่ม สีน้ำตาลแดงปกคลุมอย่างหนาแน่น ทั้งด้านบนและด้านล่างแผ่นใบ แผ่นใบหนาและเนื้อใบเหนียว เส้นกลางใบมีขนาดใหญ่ ด้านบนแผ่นใบมีสีเหลืองด้านล่างแผ่นใบมีสีเหลืองแกมเขียว เส้นใบแตกออกสองข้างเส้นกลางใบสลับกันไป เรียงห่างกัน 0.5-1 ซม. เป็นมุม 45-60 องศา ด้านบนแผ่นใบมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเหลืองแกมเขียวเส้นใบย่อยมองไม่เห็น ก้านใบมีสีเหลืองแกมเขียว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-5 มิลลิเมตร ยาว 0.8-1 ซม. มีขนาดเล็กอ่อนนุ่มสีน้ำตาลแดงปกคลุมตามผิว

ต้นชมพูเสมีด พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุซึ่งดินเป็นดินพีท พื้นป่ามีน้ำท่วมปกคลุมหลายเดือนขึ้นอยู่เป็นไม้ชั้นบนของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วยได้แก่ ป่าหน้างช้าง อ้ายบาว ภูยิ กะลู่แป ฝาดขาวกะทิงป่า ซาเมาะลือบา แดง สะเตียว กลวยไม้ ชี้หนอนพรุ ตารา ตีหมี กาบออย ช่างไห หวาหินหัวหงอก ฝาดแดง เสมีดแดง ลำคอง ซ้อลีแยบาเน ดั้งหนใบเล็ก โงงงัน สะทอนพรุ สีหรือ สังกยาคอแห่งพรุ อกปลาซอน แปงูใบเล็ก ไทโร ชะเมาน้ำปูละ และตาแป กล่าไม้ที่พบขึ้นอยู่บริเวณพื้นป่า ได้แก่ ชี้หนอนพรุ ป่าหน้างช้าง กลวยไม้ กาบออย ฝาดขาว ภูยิ ตีหมี ดั้งหนใบเล็ก อ้ายบาว กกกะทิงป่า กะเทยยะ ชมพูเสมีด สังกยา ซาเมาะลือบา หวาหิน คอแห่งพรุ แดงและลำคอง ป่ามีวาคุดมสมบูรณ์สูง ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นชมพูเสมีด และสภาพป่าที่ต้นชมพูเสมีดขึ้นอยู่ เนื้อไม้แข็ง ใช้ทำตามจอบ ขวาน มีดพรว้า และเสาบ่าน เรือน พบขึ้นกระจายอยู่ในบริเวณป่าพรุโต๊ะแดง ตั้งแต่ป่าในท้องที่บ้านปาวหาย อำเภอสโงปาดิ บ้านโคกอิฐ อำเภอดากใบ ลงมาจนถึงบ้านลูโบะซามา อำเภอสโงปาดิ

1.2 พญาไม้ (*Podocarpus motleyi* (Parl.) Dumm.)

พญาไม้เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 18-65 ซม. ที่ระดับดิน 16-60 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 10-45 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรก ความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 18-35 เมตร ความสูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 13.50-26 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างกลมสูง 3-9 เมตร กว้าง 5-10 เมตร รากเป็นระบบรากฝอย บริเวณโคนต้นไม้มีรากค้ำยันและไมแตกพุ่มงออกไปตามผิวดินในรัศมี

0.50-4 เมตร เปลือกหนา 3-4 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกเป็นแผ่นบางหนา 0.5 มิลลิเมตร สีน้ำตาลปนม่วง ลอกออกเป็นแผ่นบาง ๆ เปลือกชั้นกลางเป็นเนื้อหยาบสีน้ำตาลปนแดงหนา 2-3 มิลลิเมตร เปลือกชั้นในเป็นเส้นใยอ่อนสีขาวใส จนถึงสีน้ำตาลอ่อน หนา 0.5 มิลลิเมตรเนื้อไม้อ่อน เนื้อละเอียด เส้นตรงสีเหลืองค่อนข้างขาวจนถึงสีขาวปนสมใบเป็น

ใบประกอบมีใบย่อย 2-7 คู่ แกนกลางแตกรอบกิ่งแบบตรงข้ามปนมุม 70-80 องศา และแกนกลางคู่ที่อยู่คนละข้อตั้งฉากซึ่งกันและกัน แกนกลางมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 มิลลิเมตร ยาว 10-22 ซม. สีเขียวปนเหลือง ใบย่อยเรียงตัวแบบตรงกันข้าม ทำมุมกับแนวแกน 30-90 องศา ใบคู่ที่อยู่คนละข้อตั้งฉากซึ่งกันและกัน เรียงห่างกัน 1.5-4 ซม. แผ่นใบเป็นรูปรี กว้าง 2-3 ซม. ยาว 6-9.5 ซม. ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวปนเหลือง ขอบใบเรียบ ฐานใบเป็นรูปปลี หรือเรียวกว้างปลายใบเรียวแหลม ผิวใบเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม แผ่นใบหนา เนื้อเหนียว เส้นกลางใบและเส้นใบแตกออกจากฐานในเรียงขนานไปตามความยาวแผ่นใบห่างกันมากบริเวณกลางแผ่นใบ ตั้งแต่ 0.1-1 มิลลิเมตรและบรรจบกันที่ปลายใบมองเห็นรางๆ ขอบใบบริเวณฐานใบแผ่คลุมลงมาถึงฐานใบที่ต่อกับแกนกลางทำให้ไม่มีก้านใบย่อย

ต้นพญาไม้พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุ ซึ่งดินเป็นดินพีท พื้นป่ามีน้ำท่วมเกือบตลอดปีขึ้นอยู่เป็นไม้ชั้นกลางป่าและไม้ชั้นบนของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วยได้แก่ ฝาดขาว หว่าหิน แปะใบแดง ตังหนใบใหญ่ สะเดียว ชี่หนอนพรุ มะฮัง แดง ฝาดแดง กล้วยไม้ กะทังไซโก แปะใบเล็ก จิกน้ำ มะกอกน้ำ ปาหนังข้าง ตารา และข้างไห่ กล่าไม้ที่พบขึ้นอยู่บริเวณพื้นป่าได้แก่ ฝาดขาว ชะเมาน้ำหว่าหิน ตังหนใบใหญ่ สะเดียว กล้วยไม้ กะทังไซโก แปะใบเล็ก จิกน้ำ มะกอกน้ำ ปาหนังข้าง ตาราอายุบัวและรามใหญ่ ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ไม้พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นพญาไม้และสภาพป่าที่ต้นพญาไม้ขึ้นอยู่ ไม้เนื้อแข็งปานกลาง ใช้ทำโครงฝากระดานฝาบานประตู และเพดานของบานเรือน และทำเครื่องเรือนประเภท เก้าอี้ พบขึ้นอยู่ในป่าทางทิศใต้ของคลองโต๊ะแดง ทองที่บ้านโต๊ะแดง และป่าทางทิศตะวันตกของบ้านกูแบอี่แก อำเภอสู่โขงโลก และบ้านปลักปลา อำเภอดงไทรงาม

2. กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดกลาง ได้แก่ รัก กาบออย มะกอกน้ำ และแปะใบแดง

2.1 รัก (*Melanochyla bracteata* King)

รัก เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นมีลักษณะเปลือตรงจนถึงคดงอเล็กน้อย ลำต้นมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 ซม. ที่ระดับดิน 20 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 18 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรก ความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 16 เมตร กว้าง 7 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว บริเวณโคนต้นแตกรากค้ำยันที่ระดับสูง 1-1.50 เมตร ลำต้นมีเปลือกเป็นแผ่นหนา 6 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกมีสีน้ำตาลปนสม ลักษณะแห้งเปราะ หนา 0.2 มิลลิเมตร ผิวเปลือกด้านในมีสีน้ำตาลปนดำ เปลือกชั้นกลางมีสีน้ำตาลปนเหลือง ด้านสีน้ำตาลปนชมพู เนื้อหยาบ หนาประมาณ 5 มิลลิเมตร เปลือกชั้นในมีลักษณะเป็นเส้นใยอ่อนใส สีขาวปนเหลืองจนถึงสีเหลือง ค่อนข้างขาวแกมน้ำตาล หนาประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร มียางสีขาวปนเหลืองแทรกอยู่ในเนื้อเปลือก เนื้อไม้มีสีเหลืองอ่อน เนื้อหยาบ มียางสีน้ำตาลปนเหลือง

ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว เรียงห่างกัน 0.5-2 ซม. เป็นใบเดี่ยวร่าง 2.5-6 ซม. ยาว 8.5-22 ซม. มีรูปร่างเป็นรูปใบหอกหรือรูปรี ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวจาง ขอบใบเรียบฐานใบเป็นรูปปลี ปลายใบมีระยะยื่นยาวออกไปประมาณ 1 ซม. แผ่นใบค่อนข้างหนาและเหนียว คล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุมทั้งด้านบน และด้านล่างของแผ่นใบ เส้นกลางใบเป็นเส้นตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 มิลลิเมตร ด้านบนแผ่นใบมีสีเหลืองแกมเขียว ด้านล่างแผ่นใบมีสีเขียวจาง เส้นใบเรียงสองข้างของเส้นกลางใบแบบสลับข้างกัน แต่ละเส้นห่างกันประมาณ 0.5-1 ซม. ทำมุมกับเส้นกลางใบ 80 องศา ก้านใบมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร ยาว 1.5-5 ซม. สีเขียวอ่อน ในช่วงฤดูแล้งผลัดใบและผลิใบใหม่ช่วงต้นฤดูฝน ดอกเกิดบริเวณ

ปลายกิ่ง ช่อดอกมีแกนกลางยาว 15-17 ซม. แต่ละช่อเรียงห่างกันประมาณ 1-2 ซม. และแตกช่อดอกขนาดเล็กยาว 2-3 ซม. จำนวนมากมายรอบแกนช่อดอกย่อย ช่อดอกมีสีเหลืองแกมเขียว ดอกย่อยมีขนาดเล็กมาก สีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 มิลลิเมตร แตกเป็นกระจุกขนาดเล็กกรอบแกนก้านดอกสั้นมาก สีเหลือง ค่อนข้างยาว มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 มิลลิเมตร ยาว 0.5 ซม.

ต้นรักขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุซึ่งชั้นพีทมี ความหนาแน่นมาก พื้นป่ามีระยะเวลาที่น้ำท่วมเป็นเวลาหลายเดือน ในแต่ละปี ขึ้นอยู่น้อยมาก เป็นไม้ชั้นกลางหรือไม้ชั้นล่างของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นอยู่ด้วยได้แก่ หว่าหิน ตารา ข่างไห้ มะฮ้าง สะท้อนพรุ จอแกะ สะเตียว กาบพร้าว กะทังไขไถ เสม็ดแดงกล้วยไม้ ปาหนันขาง ฝาดแดง ฝาดขาว กาบพร้าว ตารา กะตง และชะมวงป่า ต้นรักออกดอกระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และออกผลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ป่าที่ต้นรักขึ้นอยู่มีลักษณะอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ จึงไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นรัก และสภาพป่าที่ต้นรักขึ้นอยู่ ต้นรักมีเนื้อไม้แข็งใช้ทำเรือ พบขึ้นอยู่ในท้องที่บ้านปาห้วย สวนในท้องที่อื่นๆ ไม่พบขึ้นอยู่ ยางในเปลือกเป็นพิษ ถ้าถูกผิวหนังจะเกิดอาการคันและกลายเป็นแผลพุพอง

2.2 กาบอ้อย (*Dacryodes incurvata* (Engl.) Lan.)

กาบอ้อย เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นมีลักษณะเปลาตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 23 ซม. ที่ระดับ ดิน 16 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 5 ซม. ที่ระดับใต้กิ่งสดกิ่งแรก ต้นไม้มีความสูงทั้งหมด 12 เมตร สูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 11 เมตร เรือนยอดแผ่กว้างเป็นรูปทรงกรวยหงาย สูง 1 เมตรกว้าง 3 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว แตกรากค้ำยันน้อยมาก ลำต้นมีเปลือกหนา 6-9 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกแห้งสี ขาวปนเทา หนา 0.2 มิลลิเมตร เปลือกชั้นกลางมีสีน้ำตาลแดง เป็นเนื้อหยาบๆ หนา 3-5 มิลลิเมตร เปลือก ชั้นในเป็นเส้นใยสีน้ำตาลแดงเกาะกันอยู่อย่างหลวมๆ หนา 3-4 มิลลิเมตร เนื้อไม้อ่อนนุ่มหนักเบาเส้นตรง สี เหลืองค่อนข้างขาว ใบเรียงตัวเป็นวงกลมรอบปลายกิ่ง แผ่นใบเป็นรูปหอกกลับ กว้าง 6-8.5 ซม. ยาว 15-21 ซม. ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวค่อนข้างขาว เป็นใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ ฐานใบเป็นรูปลิ้นปลายใบ เรียวแหลม ผิวใบเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม แผ่นใบหนาเนื้อใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง เส้นกลางใบเป็นเส้นตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 มิลลิเมตร สีเหลืองแกมเขียว เส้นใบแตกออกสองข้าง เส้นกลางใบเป็นมุม 60-70 องศา ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.2-0.5 มิลลิเมตร สีเหลืองแกมเขียว แต่ละเส้นห่างกัน 1-2 ซม. เส้นใบย่อยแตก ออกจาก เส้นกลางใบและเส้นใบ เห็นร่างๆ แต่ละเส้นห่างกัน 1-3 มิลลิเมตร เชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายคล้ายร่างแห ก้านใบมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร ยาว 4.5 ซม. สีเหลืองแกมเขียว

ต้นกาบอ้อยขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุซึ่งชั้นพีทมีความหนาแน่นมาก พื้นป่ามีน้ำท่วมเกือบตลอดปีขึ้นอยู่ น้อยมากเป็นไม้ชั้นล่างของป่า ชนิดไม้ที่ขึ้นปะปนอยู่ด้วย ได้แก่ สะเตียว ชี่หนอนพรุ หว่าหิน แปงูใบแดง ฝาดขาว ชะเมาน้ำ มะกอกน้ำ ฝาดแดง อ้ายบาว กะทังป่า กูยิ ปาหนันขาง ป่ามีความอุดมสมบูรณ์สูง ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อกาบอ้อย และสภาพป่าที่ต้นกาบอ้อยขึ้นอยู่ เนื้อ ไม้อ่อน น้ำหนักเบา สรรพไมพบการนำไปใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น พบขึ้นอยู่ทางทิศใต้ของคลองโต๊ะแดง ในท้อง ถิ่นที่บ้านโต๊ะแดง สวนป่าในท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่พบขึ้นอยู่

2.3 แปงูใบแดง (*Horsfieldia crassifolia* Hook.f.et.Th.) warb.)

แปงูใบแดง เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นคดงอเล็กน้อย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8-49 ซม. ที่ระดับดิน 6.5-59 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 3-20 ซม. ที่ระดับใต้กิ่งสดกิ่งแรกความสูง ทั้งหมดของต้นไม้ 7.50-24 เมตร ความสูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 6.50-20 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือ กลมรี สูง 1-4 เมตร กว้าง 2-8 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว บริเวณโคนต้นแตกรากค้ำยันจำนวนมากภายใน รัศมี 0.45-1.50 เมตร เปลือกหนา 1 ซม. เปลือกชั้นนอกมีสีน้ำตาลจางจนถึงสีน้ำตาลเข้ม หนา 2 มิลลิเมตร

เพราะ แตกเปราะขนาดใหญ่ตามยาว เปลือกชั้นกลางเปนเส้นใยสั้น ๆ แข็งคล้ายเนื้อไม้ สีน้ำตาลปนม่วง หนา 0.8 ซม. เปลือกชั้นในเป็นแผ่นเยื่อบาง ๆ หนา 1 มิลลิเมตร เนื้อไม้มีสีน้ำตาลจาง เนื้อไม้อ่อน ในเนื้อเปลือกมียางสีม่วงแดง

ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป เบนเนื้อเดียว รูปรี กว้าง 4-6 ซม. ยาว 12-18 ซม. ดานบนมีสีเขียววาว ขอบใบเรียบ ฐานใบแหลม ปลายใบแหลม แผ่นใบค่อนข้างหนา เนื้อใบเหนียว ผิวเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม แต่ใบอ่อนมีขนาดเล็กปกคลุมทางด้านล่างแผ่นใบ เส้นกลางใบเป็นเส้นตรง ด้านบนแผ่นใบมีสีเขียวเหลืองแถบเขียว ด้านล่างแผ่นใบมีสีเขียววาว เส้นใบแตกสองข้างของเส้นกลางใบ สลับข้างกันไปเป็นมุม 60-70 องศา แต่ละเส้นห่างกัน 1-1.5 ซม. ดานบนแผ่นใบมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียววาว เส้นใบย่อยมองไม่เห็นก้านใบ มีสีเขียวอ่อน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 มิลลิเมตร ยาว 5-8 มิลลิเมตรต้นแปงใบแดง พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุ ซึ่งดินปน ดินพีท พื้นป่ามีน้ำท่วมปกคลุมเดือนขึ้นอยู่เป็นไม้ชั้นกลางของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วย ไตแก ผาดขาว ชะเมาน้ำ มะกอกน้ำ ผาดแดง ตังหนใบใหญ่ สะเดี้ยว หว่าหิน อายบาว กะทังป่า กาบอ้อยกุย ปาหนันข้าง คอแลน กะทังไขโก ชีหนอนพรุ กล้วยไม้ แปงใบเล็ก ช่างไห กะเทีเยะ บาปีกูรห ตาเปดตาโก และ เตี้ยโกป่า กล่าไม้ที่พบขึ้นอยู่ บริเวณผืนป่าไตแก ผาดขาว ชะเมาน้ำ มะกอกน้ำ ผาดแดง ตังหนใบใหญ่ หว่าหิน อายบาวกุย ปาหนัน ข่าง กาบพร้าว และตาเปดตาโก ป่ามีความอุดมสมบูรณ์สูง ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นแปงใบแดง และสภาพป่าที่ต้นแปงใบแดงขึ้นอยู่เนื้อไม้อ่อน ไซท์กระดานฝา พื้น โครงหลังคาบ้านเรือน และทำเครื่องเรือนประเภท โต๊ะ เก้าอี้ พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าทางทิศตะวันตกของบ้านป่าหวาย อำเภอสโงปาดี และบ้านโตะแดง อำเภอสุโงโกลก

2.4 จอแกะ (*Myristica elliptica* wall. Ex.Hook.f.et Th.)

จอแกะเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นเปลาตรง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 35 ซม.ที่ระดับดิน 30 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 20 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรก ความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 12 เมตร ความสูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 5 เมตร เรือนยอดเปนพุ่มค่อนข้างกลม สูง 7 เมตร กว้าง 6 เมตร รากเปนระบบรากแก้ว บริเวณโคนต้นไม้มีรากค้ำยันและไม้แตกพุ่ม รากแผ่ออกไปตามผิวดินในรัศมี 3 เมตร ลำต้นมีเปลือกหนา 1 ซม. เปลือกชั้นนอกเปนแผ่นบางหนา 0.1 มิลลิเมตร แห้ง เพราะดานนอกมีสีเขียวปนดำ ด้านในมีสีน้ำตาลปนเหลือง เปลือกชั้นกลางเปนเยื่อหยาบ ๆ หนา 0.8 ซม. ผิวนอกมีสีน้ำตาลปนเหลืองเนื้อเปลือกมีสีน้ำตาลแดง เปลือกชั้นในเปนเยื่ออ่อนสีเหลืองในหนา 1-2 มิลลิเมตร เนื้อไม้หยาบสีขาวปนเหลืองเนื้ออ่อนมีลายสวยงาม

ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกัน เรียงห่างกัน 5-7 ซม. แผ่นใบเปนรูปรีหรือรูปขอบขนาน หรือรูปหอกกลับ ดานบนมีสีเขียวเข้ม ดานล่างมีสีเขียววาว กว้าง 9-11.5 ซม. ยาว 25-28 ซม. เบนใบเดี่ยวขอบใบเรียบ ฐานใบมน หรือเปนรูปกลม ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ผิวใบเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม แผ่นใบหนา เนื้อใบเหนียว เส้นกลางใบเปนเส้นตรงสีเขียวปนเหลือง เส้นใบแตกออกสองข้างของเส้นกลางใบเป็นมุม 60 องศา สีเหลืองแกมเขียวเรียงแบบสลับข้างกัน เรียงห่างกัน 1-4.5 ซม. เส้นใบย่อยมองไม่เห็นก้านใบมีสีเขียวอ่อนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 มิลลิเมตร ยาว 2-3 ซม.

ต้นจอแกะพบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุ ซึ่งดินปนดินพีท พื้นป่ามีน้ำท่วมปกคลุมเดือนขึ้นอยู่เป็นไม้ ชั้นกลางป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วยไตแก ปาหนันข้าง กล้วยไม้ ตารา ช่างไห มะกอกน้ำ ผาดแดง ผาดขาว ตังหนใบใหญ่ ชะมวงป่า อายบาว กะทังป่า กะเทีเยะ ขนุนป่า สังขยา เสม็ดแดงคอแห้งพรุ สะเดี้ยว หัวหงอก และกะทัง กล่าไม้ที่พบขึ้นอยู่บริเวณพื้นป่าไตแก ตารา ช่างไห มะกอกน้ำ ผาดแดง ผาดขาว ตังหนใบใหญ่ อายบาว กะเทีเยะ สังขยา คอแห้งพรุ หัวหงอก และกะทัง ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นจอแกะและสภาพป่าที่ ต้นจอแกะขึ้นอยู่ เนื้อไม้อ่อนไซท์ทำเรือ ทำ

เครื่องเรือนประเภทโต๊ะ เก้าอี้ ทำพ่น และโครงหลังคาบ้านเรือน พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าทางทิศตะวันออกของ
ข้างป่าหวาย อำเภอสุโขทัย

3. กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ได้แก่ มะกอกน้ำ เข็มใหญ่ และโลด

3.1 มะกอกน้ำ (*Elaeocarpus griffithii* (Wight) A. Gray)

มะกอกน้ำ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ลำต้นค่อนข้างเปลาตรง หรือคดงอเล็กน้อย
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.6-2.5 ซม. ที่ระดับดิน 1.2-1.8 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร ความสูงถึงกิ่ง
สดกิ่งแรก 2-2.10 เมตร ความสูงของเรือนยอด 0.90-1.10 เมตร กว้าง 0.40 - 0.50 เมตร รูปทรงคล้ายใบหอก
หรือรูปกรวยหงาย รากเปนนระบบรากแก้ว แตกกออกไปในรัศมี 20-30 ซม. บริเวณโคนต้นแตกรากค้ำยันขนาด
ใหญ่ เปลือกเปนนแผ่นบาง หนาเพียง 2-3 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกแห้งมีสีน้ำตาลปนดำ หนา 0.2 มิลลิเมตร
เปลือกชั้นกลางมีสีเหลืองปนส้ม หนา 1 มิลลิเมตร เปลือกชั้นในเปนนเส้นใยอ่อนนุ่ม สีเหลืองอ่อน หนา 1
มิลลิเมตร เนื้อไม้อ่อนสีขาว หรือสีขาวปนเหลือง ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเปนกึ่งเวียนห่างกัน 1-3 ซม. รูปใบ
หอกหรือรูปรีปนใบเดี่ยว กว้าง 2-4.5 ซม. ยาว 6.5-14 ซม. ดานบนมีสีเขียวเข้ม ดานล่างมีสีเขียวจาง ขอบใบ
หยักเปนนร่องขนาดเล็กคล้ายฟันเลื่อย ฐานใบเปนนรูปลิ้มหรือเรียวยแหลมนปลายใบแหลม หรือยื่นยาวออกไป
เปนนระยางค ผิวใบเกลี้ยง ไม่มีขนปกคลุม แผ่นใบค่อนข้างหนา เนื้อใบเหนียว เส้นกลางใบเปนนเส้นตรง ขนาด
เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-1 มิลลิเมตร เส้นใบแตกออกสองข้างของเส้นกลางเปนนมุม 45-60 องศา ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
กลาง 0.2 เรียง ห่างกัน 1-2 ซม. เส้นกลางใบและสันใบมีสีเขียวอ่อนทางด้านบน และสีเขียวปนเหลืองทาง
ด้านล่างของแผ่นใบ เส้นใบย่อยมีจำนวนมากแตกออกเป็นโครงข่ายคล้ายร่างแห แต่ละเส้นห่างกัน 1
มิลลิเมตร ก้านใบมีสีม่วงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 มิลลิเมตร ยาว 2.5-3.5 ซม.

ช่อดอกมีแกนกลางยาว 10-14 ซม. แกนกลางมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 มิลลิเมตร สีเหลือง
ค่อนข้างขาว ดอกแตกรอบแกนกลาง เรียงห่างกัน 0.5-1 มิลลิเมตร รูปทรงคล้ายใบหอก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
กลาง 3-4 มิลลิเมตร ยาว 5-8 มิลลิเมตร สีเขียวปนเทา กานดอกมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 มิลลิเมตร ยาว 1-2
ซม. สีเหลืองค่อนข้างขาว แกนกลาง ก้านดอกและกลีบดอกมีขนาดเล็กละเอียดสั้นๆ อ่อนนุ่มปกคลุมตามผิว
กลีบดอกชั้นนอกมีสีเขียวปนเทา จำนวน 5 กลีบ รูปทรงคล้ายใบหอก กว้าง 1.5-2 มิลลิเมตร ยาว 5-6
มิลลิเมตร เหลื่อมชั้นอยู่ระหว่างกลีบดอกชั้นนอก กานชูเกสรตัวผู้มีจำนวนมากขนาดเล็กมาก เส้นผ่าศูนย์กลาง
0.2 มิลลิเมตร ปลายฐานกลมมน มีสารพอกขี้ผึ้งเคลือบตามผิวเปนนผลเดี่ยว เปลือกชั้นนอกหนา 0.1 มิลลิเมตร
สีน้ำตาลปนเทา เนื้อไม้สีเขียวเข้ม หนา 1 มิลลิเมตร มีเมล็ดเดี่ยวรูปทรงไข่แข่งคล้ายหิน สีเหลืองปนส้มหรือสีน้ำตาล
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร ยาว 1.5-2 มิลลิเมตร

ต้นกะชิตใบใหญ่พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุ ซึ่งเปนนดินพีท โดยขึ้นอยู่เปนนไม้ชั้นกลางของป่าชนิดไม้ที่ขึ้น
ปะปนอยู่ด้วย ได้แก่ มะฮัง คอแลน กาบพร้าว กระทุมน้ำ ผาดขาว สมเสร็จ ลำคองมะกอกน้ำ แปงูใบเล็ก
หว้าหิน รือเสาะ รามใหญ่ กะตง มะเดื่อ ช้หนอนพรุ หลุมเปด กะลู่แป ซะเมาน้ำ ตีนเปนนพรุ อ้ายบาว เข็มใหญ่
สะเตียว สะท่อนพรุ ตีหมีแดง ซาเมาะลือบา กะทังปา และปาหนันข้างป่ามีความอุดมสมบูรณ์สูง ไม่พบความ
เสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นกะชิตใบใหญ่และสภาพป่าที่ต้นกะชิตใบใหญ่
ขึ้นอยู่ เนื้อไม้อ่อน ไซ้เผาถ่านหรือทำพ่นพบขึ้นอยู่ทางทิศตะวันออกของบ้านป่าหวาย อำเภอสุโขทัย และ
ทางทิศตะวันตกของบ้านโคกอิฐ อำเภอตากใบ

3.2 เข็มใหญ่ (*Ixora arandifolia* Zoll.&Mor.)

เข็มใหญ่ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ลำต้นคดงอเล็กน้อยจนถึงคดงอมาก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.3 ซม. ที่ระดับดิน 4 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 3.2 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรกความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 5.50 เมตร ความสูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 2.10 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มพุ่ม รูปกรวยหงายสูง 3.40 เมตร กว้าง 1.70 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว บริเวณโคนต้นไม่มีรากค้ำยันและพูปอนรากแผ่ไปตามผิวดินในรัศมี 1 เมตร เปลือกหนา 0.5-1 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกเป็นแผ่นบางมากหนา 0.1 มิลลิเมตร สีน้ำตาลปนเทา หรือสีเทาแกมเขียว แตกเป็นร่องตื้นๆ ตามความยาว เปลือกชั้นกลางเป็นแผ่นบาง หนา 0.3-0.8 มิลลิเมตร สีเขียวอ่อน เปลือกชั้นในเป็นเยื่อบาง หนา 0.1 มิลลิเมตร สีขาวแกมเขียว เนื้อไม้แข็งเสี้ยนบิดไปบิดมา สีเหลืองค่อนข้างขาว

ใบเรียงตัวสองข้างกิ่งแบบตรงเป็นคู่ ๆ ในคู่ที่อยู่คนละขอดีงอกซึ่งกันและกัน เรียงห่างกัน 3.5-7.5 ซม. แผ่นใบเป็นรูปรี หรือรูปใบหอก หรือรูปหอกกลับ ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวจาง กว้าง 3.5-8 ซม. ยาว 9-20 ซม. เป็นใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ ฐานใบแหลม หรือกลมมน ปลายใบแหลมมีสีเขียวแหลม ผิวนอกเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม แผ่นใบค่อนข้างบางแต่เนื้อเหนียว เส้นกลางใบมีสีเขียวจางปลายโค้งงอไปทางด้านหลังแผ่นใบ เส้นใบแตกออกสองข้างเป็นมุม 50-60 องศา เรียงสลับข้างกันไปแต่ละเส้นห่างกัน 1-1.5 ซม. สีเขียวจาง เส้นใบย่อยมองไม่เห็น ใบมีสีเขียวจาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-3 มิลลิเมตร ยาว 0.6-1.5 ซม.

ต้นเข็มใหญ่พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุ ซึ่งดินเป็นดินพีท พื้นป่ามีน้ำท่วมปกหลายเดือนขึ้นอยู่เป็นไม้ชั้นกลางของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วยได้แก่ ปาหนังช้าง ตารา สีหอร มะกอกน้ำกาบพร้าว ฝาดแดง ฝาดขาว รือเสาะ มะฮัง ตังหนใบใหญ่ อายบาว จิกน้ำ สะท้อนพรุ แปรูปใบเล็กสังขยา ชะเมาน้ำ หว่าหิน คอแห้งพรุ ออกปลาชอน สะเตียว กะลแปู ลำคอง และขี้กวาง กลาไม้ที่พบขึ้นอยู่บริเวณพื้นป่า ได้แก่ ปาหนังช้าง ตารา สีหอร มะกอกน้ำ ฝาดแดง ฝาดขาว รือเสาะ มะฮัง จิกน้ำ สะท้อนพรุ หว่าหิน คอแห้งพรุ เข็มป่า และสะเตียว ป่ามีความอุดมสมบูรณ์สูง บริเวณผิวน้ำพบร่องรอยแมลงกัดกิน ทำให้ปรากฏไทม์ให้เห็นอยู่ทั่วไป เป็นวงกลมขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้าง ลำต้นไขทำโครงหลังคากระท่อม ไขทำรั้ว และทำฟน พบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าทางทิศตะวันออกของบ้านปาหวาย อำเภอสุไหงปาดี และป่าทางทิศตะวันตกของบ้านโคกอิฐ อำเภอตากใบ

3.3 โลด (*Symplocos adenophylla* wall. Ex Don.)

โลดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ลำต้นค่อนข้างเปลาตรงจนถึงคดงอเล็กน้อย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 21-24 ซม. ที่ระดับดิน 16-20 ซม. ที่ระดับสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร และ 12-15 ซม. ที่ระดับโตกิ่งสดกิ่งแรกความสูงทั้งหมดของต้นไม้ 14-15 เมตร ความสูงถึงกิ่งสดกิ่งแรก 10-12 เมตร เรือนยอดมีรูปทรง สูง 3-4 เมตร กว้าง 6-10 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว แผ่ออกไปตามผิวดินในรัศมี 0.68-1 เมตรบริเวณโคนต้นไม่มีรากค้ำยันและพูปอน เปลือกหนา 5 มิลลิเมตร เปลือกชั้นนอกเป็นแผ่นบางมาก หนา 1 มิลลิเมตร สีน้ำตาลปนเทา เปลือกชั้นกลางหนา 3 มิลลิเมตร เนื้อหยาบสีเหลือง มีเยื่อสีม่วงปนชมพูแทรกอยู่ในเนื้อเปลือก เปลือกชั้นในเป็นเส้นใยอ่อนสีเหลือง หนา 1 มิลลิเมตร เนื้อไม้แข็งปานกลางสีเหลือง

ใบแตกเวียนรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว เป็นมุม 60-80 องศา กับแนวแกนของกิ่ง แต่ละใบเรียงกัน 0.5-2 ซม. เป็นใบเดี่ยว แผ่นใบเป็นรูปใบหอก กว้าง 3.5-5 ซม. ยาว 9-14 ซม. ด้านบนมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีสีเขียวจาง ขอบใบหยักเป็นร่องขนาดเล็กคล้ายซี่ฟันเลื่อย ฐานใบเป็นรูปปลีมน ปลายใบเรียวแหลม ผิวนอกเกลี้ยงไม่มีขนปกคลุม ใบเป็นแผ่นหนาเนื้อเหนียว เส้นกลางใบมีสีเขียวปนเหลือง โค้งงอไปทางด้านหลังแผ่นใบ เส้นใบมีสีเขียวปนเหลืองแตกออกสองข้างของเส้นกลางใบ สลับข้างกันไป แต่ละเส้นเรียงห่างกัน 1-1.7 ซม. ทำมุมกับเส้นกลางใบ 45-60 องศา เส้นใบย่อยมองเห็นราง ๆ ด้านบนแผ่นใบมีสีเขียวแกมเหลือง ด้านล่างแผ่นใบมีสีเขียว

ใส เชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายคล้ายร่างแห ก้านใบมีสีเขียวแกมเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร ยาว 0.5-0.8 ซม.

ต้นโหนดพบขึ้นอยู่ในบริเวณป่าพรุผสมเสม็ดขาว และป่าเบญจพรรณ ซึ่งพื้นป่ามีน้ำท่วม เป็นช่วงสั้น ๆ โดยขึ้นอยู่เป็นไม้ชั้นกลางของป่า ชนิดไม้ที่พบขึ้นปนอยู่ด้วยได้แก่ กะบวย สีหอรอ ผาตแดงผาตขาว รือเสาะ ชะมวง ปา กะเทียะ แปะใบเล็ก รามใหญ่ ชะเมาน้ำ ซาเมาะลือบา หวาหิน เสม็ดขาวกะทั่งเกา เกาแดง ตาแป และหัวหงอก กลาไม้ที่พบขึ้นอยู่บริเวณพื้นป่าได้แก่ สีหอรอ ผาตขาว ชะเมาน้ำเสม็ดขาว แดงตาแป และหัวหงอก ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ไม่พบความเสียหายที่เกิดจากโรค แมลง มนุษย์ และสัตว์ที่ทำอันตรายต่อต้นโหนดและสภาพป่าที่ต้นโหนดขึ้นอยู่ลำต้นไขทำคาน ตงและพื้นอาคารบ้านเรือน พบขึ้นอยู่ในปาริมฝั่งแม่น้ำบางนรา ทางทิศตะวันตกกลาง บ้านกูจำ และป่าทางทิศตะวันออกและทิศเหนือของบ้านต่อหลัง อำเภอดากใบ

สรุป

โครงการศึกษาลักษณะทางวนวัฒนวิทยาของพันธุ์ไม้ป่าพรุในจังหวัดนราธิวาส ทำการศึกษาพันธุ์ไม้จำนวน 9 ชนิด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ชมพูเสม็ด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 50 ซม. ความสูง 20 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือกลมรีสูง 6 เมตร เป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป เป็นใบประกอบ ปลายใบเรียวกลม และพญาไม้ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 18-65 ซม. ความสูง 18-35 ซม. เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างกลมสูง 3-9 เมตร รากเป็นระบบรากฝอย ใบเป็นใบประกอบมีใบย่อย 2-7 คู่ ปลายใบเรียวแหลม พืชทั้ง 2 ชนิดพบในบริเวณป่าพรุซึ่งเป็นดินพีท มีน้ำท่วมปีละหลายเดือน เป็นไม้ชั้นบนของป่า 2) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดกลาง ได้แก่ รัก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 ซม. ความสูง 16 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว กาบอ้อย มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 23 ซม. ความสูง 12 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวเป็นวงกลมรอบปลายกิ่ง ปลายใบเรียวแหลม แปะใบแดง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8-49 ซม. ความสูง 7.5-24 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงค่อนข้างกลมหรือกลมรี รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกันไป ปลายใบแหลม จอแกะ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 35 ซม. ความสูง 12 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างกลม รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวแบบสลับข้างกัน ปลายใบแหลม พืชทั้ง 4 ชนิด พบในบริเวณป่าพรุซึ่งดินเป็นดินพีท มีน้ำท่วมขังเกือบตลอดปี เป็นไม้ชั้นกลางของป่า 3) กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ได้แก่ มะกอกน้ำ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.6-2.5 ซม. ความสูง 2-2.1 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว ปลายใบแหลม เข้มใหญ่ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.3 ซม. ความสูง 1.3 - 3.2 เมตร รากเป็นระบบรากแก้ว ใบเรียงตัวสองข้างกิ่งแบบตรงเป็นคู่ๆ ปลายใบแหลม และโลด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 21-24 ซม. ความสูง 14-15 เมตร เรือนยอดมีรูปทรงสูง รากเป็นระบบรากแก้ว ใบแตกเวียนรอบกิ่งแบบเป็นเกลียว ปลายใบเรียวแหลม พืชทั้ง 3 ชนิดพบในบริเวณป่าพรุ ซึ่งเป็นดินพีท เป็นไม้ชั้นกลางของป่า

เอกสารอ้างอิง

จำลอง เพ็งคล้าย, ขวลิต นิยมธรรม และวิวัฒน์ เอื้อจิรกาล. 2531. พรรณไม้ป่าพรุจังหวัดนราธิวาส. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส. 368 น.